

Tyrkisk udenrigspolitik

Selim Percinel og Ali Alfoneh

Bogen byder på en omfattende forståelse af baggrunden for det moderne Tyrkiets udenrigspolitik

Bülent Aras: **Turkey and the Greater Middle East.** With a preface by Atilla Sandikli. *TASAM Publications, Istanbul 2004.*

“Derfor må den, som angriber Tyrken, nødvendigvis tænke på, at han vil finde hans rige fuldstændigt forenet; og det er mere nødvendigt at sætte sin lid til sine egne styrker end til uroligheder hos andre”, skrev Niccoló Machiavelli advarende til Lorenzo af Medici.

Det er denne forestilling om enhed og enighed, i særdeleshed på det udenrigspolitiske område, som den tyrkiske politolog Bülent Aras gør op med i sin nu to år gamle bog: *Turkey and the Greater Middle East.* Her identificerer Aras de konkurrerende retninger i det moderne Tyrkiets udenrigspolitik som han studerer i spændingsfeltet mellem stridende nationale identiteter i Tyrkiet og den tyrkiske republiks ændrede magtpolitiske interesser siden Sovjetunionens sammenbrud og i sær-

deleshed siden terrorangrebene mod Washington D.C. og New York den 11. september 2001.

Aras' bidrag til forståelsen af Tyrkiets udenrigspolitik er ingenlunde enestående, men er kommet i kølvandet på en bølge af seriøs tyrkisk politologisk litteratur omhandlende det moderne Tyrkiets udenrigspolitik. En bølge som desværre endnu ikke har nået Vesteuropa. Og det er en skam, fordi Aras, i samme seriøse akademiske ånd som de nævnte forskere, forklarer kompleksiteten i Tyrkiets udenrigspolitik hinsides det neorealisticke forskningsprograms begrænsninger og inddrager blandt andet de historiske og kulturelle faktorer sammen med de determinerende geopolitiske faktorer. På denne baggrund byder Aras' bog på en mere omfattende forståelse af baggrunden for og mekanismerne i det moderne Tyrkiets udenrigspolitik end de vante europæiske analyser af samme.

Bogen indledes med en gennem-

gang af flere konkurrerende identiteter (den officielle, den nationalistiske og den konservative) i det moderne Tyrkiet og en analyse af disses betydning for forskellige tyrkiske beslutningstageres politiske verdensanskuelse. Herefter følger en analyse af Tyrkiets særdeles komplekse relationer med de øvrige to vigtige regionale aktører Iran og Israel. Her bruger den historisk bevidste Aras et helt kapitel på Jerusalems betydning for osmannisk og siden hen tyrkisk udenrigspolitik.

I det følgende kapitel beskriver Aras Tyrkiets bilaterale relationer med Iran, med særlig vægt på Teheran-styrets forsøg på eksport af islamisme og støtte til PKK i løbet af 1990'erne, rivaliseringen mellem de to stater i det post-sovjetiske Kaukasus og Centralasien samt mulige fremtidsperspektiver for et samarbejde mellem de to lande omkring olie-gas eksport. Her konkluderer Aras, at islamisme-relaterede problemer i tyrkisk indenrigspolitik er hovedårsagen til problemerne de to stater imellem.

De tyrkisk-syriske og tyrkisk-irakiske relationer belyses ved en gennemgang af vandproblematikken, minoritetsrelaterede problemer samt Tyrkiets relationer med Israel. Der følger også en gennemgang af Tyrkiets syn på den israelsk/palæstinske konflikt, som Aras betegner som særdeles pragmatisk, og landets potentialer til at bidrage til bekæmpelsen af den transnationale isla-

mistiske terrorisme, som Aras ikke mener udnyttes tilstrækkeligt af den tyrkiske ledelse.

At Aras, trods Tyrkiets stærke mellemøstlige engagement, ser landets fremtid i europæisk sammenhæng fremgår af de afsluttende kapitler i bogen, som angår Tyrkiets NATO-medlemskab og forhold til EU. Aras pointerer med rette, at dette muslimske land, som har adopteret, bearbejdet og hjemliggjort Occidentens værdier, kan være et forbillede for staterne i den muslimske verden, og ved eksemplets magt promovere demokrati i Mellemøsten og Nordafrika.

Denne lille bog, som er udkommet ved Det Tyrkisk-Asiatiske Center for Strategiske Studier (TASAM), er først og fremmest tiltænkt tyrkiske udenrigspolitiske beslutningstagere, men må også være pligtlæsning for europæiske beslutningstagere, som bestandigt må forholde sig til de konkurrerende retninger inden for dette store og vigtige lands udenrigspolitik.

Selim Percinel M.A. i internationale relationer og er tilknyttet Forsvarsakademiet som ekstern konsulent. Ali Alfoneh er cand. scient. pol. og forskningsmedarbejder ved Copenhagen Middle East Research (COMER).